

Ціна 10 коп.

М.Семенов

ШУКА
ПО -
КИ'
ВСЬКОМУ

ЗМІСТ

Проводир	5
Щука по-київському	11
На зорі	22
Веселі іменини	27
Друга любов	34
У спеку	40
Зловмисник Кешка	43
Молоко від скаженої корівки	50
Могутній стимул	55

Мануил Григорьевич Семенов.

ЩУКА ПО-КІЕВСКИ

(На украинском языке).

Редактор Ф. Маківчук.

БФ 09435. Зам. 02318. Здано до набору 8.V.1974 р. Підписано
до друку 18.VI.1974 р. Тираж 100150. Формат паперу 70×108^{1/32}.
1 папер. арк. 2 друк. арк. Обл.-вид. арк. 2,28. Ціна 10 коп.

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська
Україна», Київ, Брест-Литовський проспект, 94.

М. СЕМЕНОВ

Гуморески і фейлетони

ІЛЮСТРАЦІЇ В. ГЛИВЕНКА

«РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»
1974

© Бібліотека Перця № 182 1974 р.

КОРОТЕНЬКО ПРО АВТОРА

Ім'я Мануїла Григоровича Семенова добре відоме багатьом мільйонам шанувальників гострого й веселого слова. Він автор сатиричних і гумористичних повістей «Речові докази», «Галахівка», «В чемодані посмішка», «Притчі про тварин, але не тільки про них», «Рік рибалки», а також декількох збірників гуморесок і фейлетонів.

Ось уже шістнадцять років М. Г. Семенов є головним редактором нашого популярного всесоюзного гумористичного журналу «Крокодил».

І ще одна довідка. У червні цього року письменників-сатирику виповнилося лише перше шістдесятілля.

Як бачите, він перебуває ще на тому прекрасному життєвому етапі, коли людину гріх питати: «Як здоров'я?», а слід питати: «Як діла?»

Здоров'я йому не позичати — ні фізичного, ні сатиричного. Отже, є у нас всі підстави сподіватися, що Мануїл Григорович відзначить своє друге шістдесятіріччя новими книгами гострої сатири й веселого гумору.

Три фути йому під кілем, як кажуть моряки.

Збірник гуморесок і фейлетонів «Щука по-кіївському» — перше видання творів письменника українською мовою.

Ф. МАКІВЧУК.

М. Семенов

Дружній шарж А. Крилова.

ПРОВОДИР

Я глава сім'ї, і цим багато сказано.

Кожен, кому хоча б недовго доводилося посидати високе офіційне становище, добре знає, що це не мед. Пам'ятаєте, у Апухтіна:

Смущают мысль мою
Все эти почести, приветствия, поклоны...
Я день и ночь пишу законы
Для счастья подданных
И очень устаю.

Щоправда, господар сім'ї не пише законів. Але почесті... Вони справді втомлюють. Втім, судіть самі. Щоб підкреслити, який високий щабель ієрап-

хічної сімейної драбини я займаю, домочадці цілком добровільно надали мені:

- а) постійне місце за обіднім столом, яке ретельно оберігається від будь-чиїх зазіхань;
- б) капці, до яких не доторкується жоден член сім'ї;
- в) фарфорову, з позолотою, чашку, з якої п'ю чай тільки я.

Коли прокидаюся і виходжу зі спальні на кухню, мені кажуть:

— Доброго ранку!

Ідучи спати, я чую:

— На добранич!

Не втаю: така шаноба, звичайно, приємна. Та іноді, коли залишаюся наодинці, мене мучать сумніви. Справді, чи ж так уже й треба постійно підкреслювати винятковість моого становища в сім'ї і з ранку до вечора курити дурманливий для свідомості фіміам? Навіщо все це? Адже врешті решт я, Костянтин Іванович Синєв, — звичайна радянська людина...

Так ні ж, ця нормальна думка нікому не приходить у голову. І я живу, наче якийсь східний володар. Й-право, тут нема ані найменшого перебільшення. Як часто за цими шанобливими словами «Доброго ранку!» і «На добранич!» чуєш зовсім інше, давно віджиле і успішно відкинуте ходом цивілізації:

— О сонцеликий князю! О мудрий наміснику пророка на землі! Хай розсиплються в прах гори, хай висохнуть усі ріки та моря, якщо хоч одна волосина впаде з твоєї голови!

І так далі і так далі... Докладніші відомості можна почерпнути з історії стародавніх держав Хорезму і Месопотамії.

На кшталт східного деспота, я маю не одно, а декілька імен. Дружина, наприклад, називає мене татом, татком, татусем, татуньою, батьком, батеньком, Синєвим.

Ви можете запитати: навіщо одній людині ціла торба отих псевдонімів? А вони, виявляється, необхідні. За різних життєвих обставин до мене звертаються по-іншому. Ось зразки:

— Татусю, ти не будеш злитися? Я купила собі шапочку із синтетичного хутра. Тепер ходять тільки в таких...

— Татку, тобі не буде важко піти на ринок купити картоплі?

— Батьку, зайди нарешті сином, у нього знову хвіст із нарисної геометрії!

— Слухай, Синєв, адже я до тебе звертаюся! І що за дурна звичка: втупить носа в газету...

Тривале сімейне життя виробляє певний автоматизм. Почувши від дочки звернення «татулько», я відкладаю вбік усі свої справи і починаю нишпорити в книгах, щоб нафаршувати її пусту голівку деталями повстання декабристів. У дочки — домашній твір. А коли син каже мені «батя», я без зайвих слів лізу в гаманець.

Отут якраз саме час, відсунувши привілей, грунтовніше поговорити про обов'язки сонцеликого князя та намісника пророка на землі.

Вони досить численні й дуже різноманітні.

Власне, їх описові варто було б присвятити кілька сторінок. Але заради економії паперу обмежу-

ся звичайним переліком. Як свідчить мій власний життєвий досвід, господар сім'ї зобов'язаний: вести задушевні бесіди з дружиною та дітьми, тобто виконувати функції вихователя, стежити за порядком у домі, постійно нагадуючи, що зовсім не обов'язково щовечора влаштовувати у квартирі ілюмінацію, і що після сніданку, обіду та вечері доцільніше прибирати продукти в холодильник, аніж тримати їх на кухонному столі; на початку кожного сезону забезпечувати відповідну екіпіровку членів сім'ї; проводити дрібний ремонт електро- і інших побутових пристрій; слідкувати за розвитком міжнародних подій та інформувати про них сім'ю; не допускати самовільних відлучок із дому; за змогою задовольняти свої побутові потреби методом самообслуговування; не приводити додому друзів; бути привітним з усіма родичами та знайомими дружини і нарешті усім своїм авторитетом підтримувати мир у сім'ї.

Тут я зазначу, що глава сім'ї, як і кожен прем'єр, мусить мати непересічні дипломатичні здібності, бо оголошення війни чи миру (сусіди, родичі, знайомі) є повністю його прерогативою. На випадок, якщо конфлікт уже виник і бойові дії розпочалися без оголошення війни, його обов'язок — виконувати функції Ради Безпеки. Під час внутрішніх міжусобиць слід маневрувати. А якщо об'єктом агресії стане сам глава сім'ї, то єдиний розумний вихід для нього — безумовна капітуляція.

Заглибившись у ці побіжні переліки, я, можливо, й упустив деякі обов'язки. Бо насправді їх так багато, що про деякі намісник пророка на землі мимоволі забуває. А робити цього не слід. В кожно-

му разі, глава сім'ї зобов'язаний завжди пам'ятати, що турботу про те, аби в домі завжди були гірчиця, чай і зубна паста, цілком покладено на нього. Довірити це кому-небудь із домочадців, значить снідати без гострої приправи, запивати її окропом без заварки і ходити з нечищеними зубами.

Господаря сім'ї прикрашає рівний, спокійний, лагідний характер. Він ніколи не повинен сердитись, підвищувати голос або тим паче — канючити. Цього ніхто не зносить — ні дружина, ні діти. Якщо ви коли-небудь спресердя зауважите, що осто гидло тулилися на розкладанці і ви хотіли б, як і інші, мати нормальнє ліжко, то вам скажуть:

— Суворов також усе життя спав на похідному тапчані, але це не завадило йому стати великим полководцем.

І краще притримайте яzik, коли вас відригають від цікавої книги і женуть у чергу за свинячими ніжками для холодцю. Інакше можна нарватися на таке зауваження:

— В твої роки треба рухатися, а не сидіти пеньком на одному місці. Читав би краще журнал «Здоровье», а не ці дурні книжки про шпигунів та сищиків.

Збоку може здатися, що я намалював надто похмуру картину. А як же, мовляв, привілеї, почесті, привітання? Вони ж бо є?

Звичайно, є! Але я не хизуюся цим і не гну кирпи!

По секрету можу навіть сказати вам:

а) мое постійне місце за обіднім столом знаходиться в самому куточку між кухонною шафою

і газовою плиткою, і мені годі звідти вибратися, не вислухавши всіх звернених до мене претензій та докорів;

б) до моїх капців і справді ніхто й не торкається, бо куплені вони в 1947 році, напередодні грошової реформи, і заношенні до дірок;

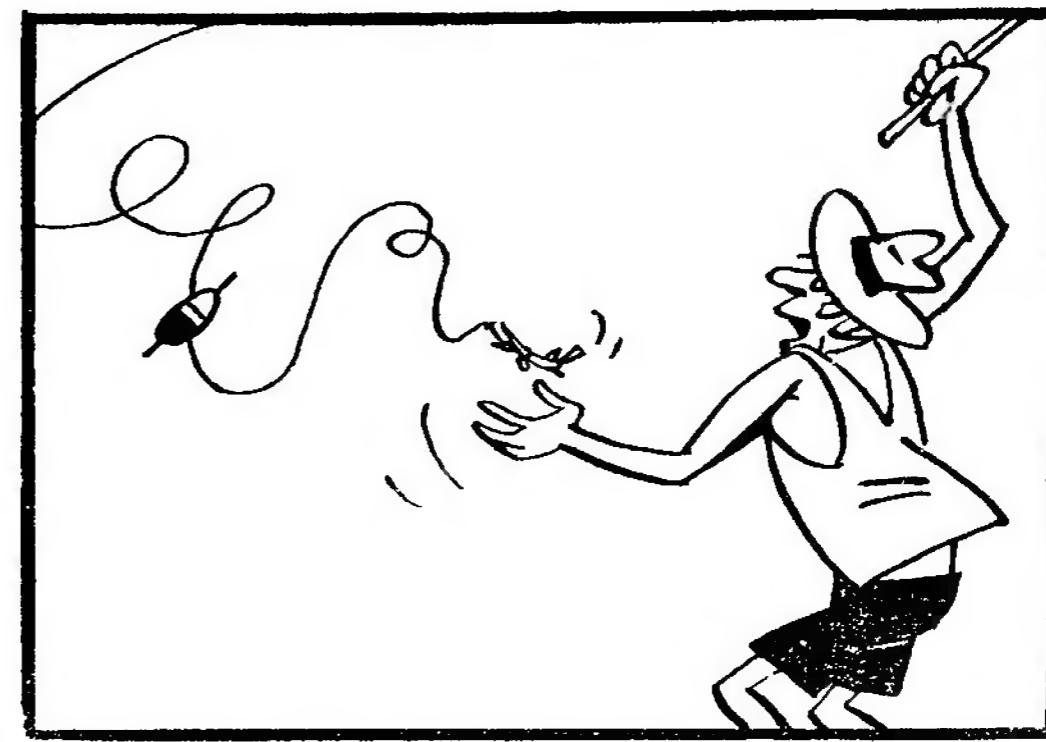
в) з моєї фарфорової чашки давно злізла позолота, у неї відбита ручка, і коли я наливаю в неї чай, то так обпікаю руки, що мало не скиглю.

Що ж до шанобливих «Доброго ранку!» та «На добранич!» — то я їх просто не чую. Коли закінчуємо домашні справи — всі уже сплять, а коли я встаю і йду на кухню готувати сніданок — ніхто ще не прокідається.

Ось так я, Синєв Костянтин Іванович, і живу. Прошу тільки: не зрозумійте мене неправильно. Я не хочу вас розжалобити і викликати співчуття. Навпаки, мені хочеться розпалити почуття заздрощів у тих представників моєї статі, які ще одинокі. Оце вже воістину жалюгідна доля, оце вже справді безглузде існування!

Господар сім'ї — цим багато сказано.

Я проводир, іду на чолі — і мене це втішає, байдорить, надихає.

ЩУКА ПО-КІЇВСЬКОМУ

Так воно вже буває, що, живучи в Москві, ви по півроку не бачите своїх добрих знайомих, та варто вам виїхати за межі столиці, як тут і жде на вас приемна зустріч із московськими друзями.

Перебуваючи уже кілька днів у Києві, я почав був думати, що такої зустрічі не відбудеться, але трапилося ось що. Ділова нарада, в котрій я брав участь, наблизялась до кінця. У кімнаті було так накурено, що дим із прочинених вікон так і валив на людний, гамірливий Хрещатик. Певно, боячись привернути увагу противожежного нагляду, голова почав «закруглятися». У той час відчинилися двері, зайшла дівчина-секретарка і передала мені цидулку. Дешо здивований, я розгорнув у четверо складений папірець і прочитав:

«Пора припинити засідательську суєту. На тебе чекають друзі».

Почерк був знайомий, але чий, вгадати було важко. Нарешті голова сказав останню обтічну фразу своєї підсумкової промови, і всі підвелися. Я заспішив до виходу. У величезній, залитій сочним світлом приимальні стояли мої добре знайомі — москвичі: молодий прозаїк Андронов та відомий критик, співробітник багатьох столичних журналів Кубишкін. Обидва у світлих літніх костюмах та яскравих краватах, вони мали вигляд досить імпозантний. З плеча в Андронова звисав новенький «Зоркий», Кубишкін тримав у руках сталевого кольору капелюх із широкими крисами. Ми потисли один одному руки і вийшли на вулицю.

Після кількох годин, проведених у прокуреній, завішаній важкими портьєрами кімнаті, тут дихалося напрочуд вільно й легко. Густа тінь молодих деревець скрадала літню спеку і надавала повітря благодатної свіжості. Кажуть, що ідея створення міст-садів утопічна. Може, й так, але приклад Києва говорить про інше. Важко знайти тут площу, не прикрашену сквером, або вулицю, не прибрану в зелень. Коли дивишся на Київ з висоти десятого поверху, то він і справді видається чудовим садом, створеним працелюбною і хазяйською рукою людини.

Ідучи Хрещатиком, цією прекрасною магістраллю міста, ми обмінювалися новинами. Виявилося, що Андронов закінчив працю над сценарієм художнього фільму і ось уже протягом місяця проштовхує своє творіння через канцелярські нетрі республіканського Міністерства культури. На противагу йому наш друг Кубишкін перебуває лише на самому

початку творчого процесу — він збирає у Києві матеріал для великої, давно задуманої монографії про молодих українських письменників.

Кубишкін захоплено передавав нам основні риси майбутнього твору. Як і слід було передбачати, монографію чекала завидна доля найбільш ерудованих літературно-критичних праць. У ній не позабуто було жодної більш-менш значної проблеми літературознавства, жодного новітнього віяння часу. Байдуже, що ці проблеми і віяння були вже добре відомі зі статей і висловлювань інших критиків. Кубишкін належав до щасливого розряду тих мислителів, які прославилися вмінням узагальнювати й опосередковувати. Зібрані ним звідусюди і перенесені на благодатний ґрунт українського літературного життя ідеї та ідейки обіцяли гучний успіх монографії...

Веселим перегуком автомобільних сирен дзвенів нарядний Хрещатик, сміялися діти, вистрибцем бігаючи на тротуарі, усмішки квітли на смаглявих обличчях киянок, а Кубишкін все говорив, говорив... Він крокував попереду, нічого не бачачи, і, захоплений власним красномовством, не помічав шпарких поглядів дівчат, що дарували своєю увагою його, елегантно одягненого, уже й не молодого, але ще квітучого мужчини.

Так ми дійшли до кінця вулиці і сіли в тролейбус. Він довіз нас до набережної, і ми вирішили помилуватися Дніпром.

Цієї пообідньої пори могутня ріка сповнювалася, здавалося, найбільшої притягальної, чародійної сили. Незліченні маси розплавленого срібла стрімко й нечутно мчали між смарагдовим облямуванням

зелених берегів. У цьому нестримному і на перший погляд спокійному русі тайлась воїстину казкова могуть. Плавкий живий метал розсипав тисячі іскор, засліплював очі і кликав, вабив до себе.

Я крадькома поглянув на Кубишкіна. Величне видовище розливу Дніпра полонило його. Риси обличчя в Кубишкіна пом'якшали, вираз грубої самовпевненості змінився на розгублено-блаженну усмішку. Може, вперше в житті він зіткнувся з явищем, що не піддавалося аналізові та узагальненню його гнучкого розуму.

Дніпро був людний. Тисячі киян, чоловіків і жінок, не в змозі були не скоритися владному покликові ріки. Купальними костюмами всіх кольорів і відтінків барвився на другому березі пляж. По всьому широкому річищі снували спортивні та прогулянкові судна всіх розрядів і класів. А нижче за течією, де виднівся красень-міст, споруджений за проектом академіка Патона без жодної заклепки, була царина рибалок. Вони стояли на довгих піщаних відмілинах, ніби птахи гніздилися на старих, ослизлих палях.

Багато рибалило і на човнах, що незрушно стояли на самій середині ріки. Це були знамениті дніпровські «тички». Рибалка прив'язував свого човна до забитої в дно жердини або ставав на якір і пускав свою снасть у швидку течію, присмачену раніше опущеним на дно прикормом. Ловля на «тичках» особливо добутлива.

Але до того часу, коли на ріку опуститься вечірня прохолода і риба почне добре клювати, було ще далеко, і тому фігури рибалок маячили в розпеченному мареві нерухомо. Лише подеколи трем-

тяче вудлице злітало вгору, і на сонці зблискувало своєю сліпучою білою лускою дрібненька рибка.

— Я хочу їсти, — раптом озвався Кубишкін і ковтнув голодну слину.

І всі чари раптом зникли. Дніпро перетворився у звичайнісіньку, нічим не примітну річку, від якої тягло вологістю, незручно завмерлі рибалки з вудочками в руках видалися смішними, а строката юрба пляжників просто дратувала. Ми з Андроновим важко зітхнули і понуро поплентались за Кубишкіним до ресторану на березі Дніпра.

За обідом, після закуски і чарки коньяку, Кубишкін знову впав у пафос. Розмова зайшла про рибальство.

— Людство поки що не знає кращого способу проводити своє дозвілля, ніж рибна ловля, — казав Кубишкін. — Це відпочинок найглибший і найповніший, коли наступає благотворна розрядка всіх нервових центрів. Я б порівняв стан рибалки із станом людини, що впала в глибокий, здоровий сон, і не боюсь, що така аналогія не задовольнить вас.

— Спати в час ловлі не рекомендується, — сердито заперечив Андронов.

— Так, так, — підхопив Кубишкін, — ти маеш рацію, мій дорогий друже. Але ж і під час сну мислення людини не завмирає зовсім. І з вудочкою в руках людина все одно мислить. Але мислення це плавне, як тихий плин річки. Іноді ж воно ніби зовсім завмирає, немов поплавець вашої вудочки. Мозок відпочиває, серце б'ється рівномірно, глибоко дихають легені, наступає ідеальна гармонія всіх життєвих процесів організму... Ось що таке рибо-

ловля, друзі! Один день, проведений на якісь зарослій лозами Черемушці або Мокші, я не проміняю на цілий тиждень десь у найкращому санаторії з його новітніми методами фізіотерапії і водолікування.

Виявилось, що Кубишкін — найобізнаніша людина з питань рибальської похідної кухні. Він, упиваючись, говорив про її насолоди і жадібно съорбав покритий товстим шаром жиру м'ясний розсольник, мистецьки змальовував аромат запеченого на вогні окуня і умлівав від розпащілої котлети по-київському.

Я сказав, що оскільки завтра субота, а поїзд на Москву віходить у неділю пізно ввечері, то вирішив у вихідний день порибалити.

— Старик, — з ентузіазмом вигукнув Кубишкін, — я твій раб! Дзвони мені завтра, і рушимо разом. Стряхнемо із себе оманливу мішуру цивілізації і віддамося первісному образові життя.

Затим ретельно витер серветкою масні губи і взявся за десерт.

Тема риболовлі, виявилось, не була вичерпаною за обідом. Коли ми поверталися до міста, Кубишкін так і спав рибальськими термінами. Всі способи ловлі вудочкою були відомі йому до найдрібніших деталей. З'ясувалося, що його настільною книгою була праця Сабанєєва про риб Росії, а Аксакова він простудіював від рядочка до рядочка.

У суботу, о другій половині дня, я подзвонив Кубишкіну. Він відповів заспаним голосом — певно, я перервав його післяобідній відпочинок.

— Старик, це ти? — спитав він без будь-якого ентузіазму.

— Так, я. Ти ж зі мною збирався поїхати по рибу.

Тон у Кубишкіна ще більше знизився.

— Старик, а ти подумав про ночівлю? Осінь же на носі, якраз випадають густі роси.

Я відповів, що з нами буде намет, а крім того, довкола буде багато сіна.

— Запашне сіно — це прекрасно, — трохи пожвавішав Кубишкін. — Але ось яка ситуація, старик. У мене сьогодні на вечір призначене побачення. Я міг би його, звичайно, й відкласти... Ага, старик, я згадав, десь я читав, нібито полювання і риболовля пробуджують у людини хижакські інстинкти. Дурне, звичайно, але з іншого боку...

Я не став більше слухати і поклав трубку. О шостій вечора, навантажені різним причандаллям, ми на «Победе» виїхали з Києва. Виїхали без Кубишкіна.

Чи ж варто змальовувати насолоди цієї поїздки, так знайомі кожному любителеві природи! Зупинку ми зробили за сімдесят кілометрів від Києва, вверх по Дніпру, там, де впадає в Дніпро невеличка, але гарна річка Тетерів. Біля будки бакенщика ми залишили нашу «Победу» і, не марнуючи дорогоцінного часу, кинулися з високої кручі на вузеньку піщану обмілину. Нашими діями керував знавець цих місць, досвідчений рибалка-спортсмен Петро Велиханов. Він розпорядився, де кому ставати; розповів, як змайструвати рогачики для наших донок, порадив поки що закидати на черв'яка, а сам заходився готовувати прикорм.

Незабаром до місця, де я стояв, він приніс глиняну балабуху розміром з футбольний м'яч, всередині

якого був закатаний парений горох, і кинув балабуху метра за півтора від моєї вудочки проти течії.

— Тепер треба пробувати на оце, — сказав він і дав мені шмат горохового тіста.

Був саме той час перед заходом сонця, коли в природі, здається, все завмирає. Не ворухнеться нависла над водою верба, не пролетить птах, не засюрчить у набережній траві коник. Гладінь річки незрушна. І тільки подеколи почуєш голосний сплеск білизни, що жирує десь на бистрині, а потім знову все надовго затихає.

Кінчик моєї донки засмикався, і я зробив м'яку підсічку. Попався підлящик. По деякому часі взяла плоскирка. Петро за допомогою підсаки витяг на берег величезного в'язя.

Удалині показалося якесь судно. Долаючи швидку течію, воно поволі наближалося до нас. Могутній пароплав «Чернігів» тягнув на буксирі дві великі нафтові баржі. Дніпро захвилювався, зашумів. Поверхня води вкрилася брижами, а відтак вдарили в берег і хвилі. Сонце сідало, подув вітерець, ріка почорніла, стала якоюсь непривітною.

Швидко смеркало, ми оглянули наші донки і взялися за багаття. Не знати, як почувався цієї ночі в готельних покоях Кубишкін, але ми провели її чудово. Гроза, що збиралася звечора, пройшла десь стороною, опівночі небо всіялося зорями, і ми заснули у м'якій копиці; прокинулися з піднесеним настроєм людей, у яких попереду приємний, радісний ранок.

Він і був таким. Ясним і свіжим. Він бадьюрив. Ловля була чудова. Я спіймав двох лящів. Петро — ще одного в'язя і кілька плоскирок.

Довго щось не ладилося у нашого шофера Віктора. Потім він облишив вудочку, взяв спінінг і пішов до невеличкої затоки, що була неподалік від нас. Невдовзі ми почули його радісний крик і побачили, що він тримав у руках велику щуку.

Після юшки і чаю хотілося полежати під розлогою вербою, але Петро був невблаганим. Він наказав зібрати всі речі, і ми поїхали до заплавних озер шукати щастя на линів і карасів. Побували на багатьох озерах, але скрізь клювали тільки маленькі окуньці та краснопір. Треба вже було думати про повернення до Києва, щоб не запіznитися на поїзд.

Я закинув свою вудочку востаннє. Кілька хвилин поплавець стояв нерухомо, а потім дрібно-дрібно затремтів. Коли я підсік, то на гачку був малесенький щупачок. Родич трикілограмової річкової розбійниці, яку уранці спіймав Віктор, був такий красивий, що мені не хотілося з ним розлучатися. Я приніс із машини пляшку з-під лимонаду, добре вимив її, наповнив чистою озерною водою і пустив туди свого щупачка.

Ми вирушили в путь. У Карлівці, де протікає невеличка річечка, і в Ірпені довелося замінити у пляшці воду. Маленький полоненик почував себе дуже добре і до самого Києва жваво махав своїми крихітними плавничками.

Кубишкін уже нетерпляче чекав на нас, адже ми умовилися їхати до Москви вкупі. До відходу поїзда лишалося півтори години, і було вирішено на швидкоруч перекусити в готельному кафе.

Коли всі сіли за столик, з'ясувалося, що валіза Кубишкіна ще була нагорі, що він ще не розраху-

вався за кімнату і взагалі не був готовий до від'їзду. Ця незібраність всіх так обурила, що Кубишкін встав із-за столу й побіг до ліфта.

— Тепер буде з півгодини з усіма розкланюватись, — невдоволено зауважив Андронов і запитав, звертаючись до мене: — Ну як з'їздили?

Я гордо поставив на стіл пляшку із ще живим щупачком. Круг нашого столика з'юрмилися від відувачі кафе. Всі були у захваті від такого аж надто скромного трофея.

Ми з'їли салат із помідорів, взялися за бефстроганов, а Кубишкіна все ще не було. Нарешті в глибині коридору з'явилася його імпозантна фігура. Перш, ніж будь-хто з нас міг збагнути, що й до чого, Андронов витяг з пляшки щупачка і сунув його в салат Кубишкіна.

Із завмиранням серця ми і ті, що сиділи поряд за сусідніми столиками, чекали, що буде далі.

— Старик, я забув попередити тебе вчора, що в таких річках, як Дніпро, цієї пори року ляш добре йде на вилітаючу поденку. А ти, мабуть, не здогадався, — наставницьки сказав він мені, опускаючись на стілець.

Він обережно взяв чарку горілки, подивився на неї проти світла і діловито перехилив. Назрівала кульмінація. Кубишкін вступився на щупачка, що причайвся поміж яскраво-червоними шматочками помідорів, і здивовано мовив:

— Це якась нова страва...

— Щука по-київському, — знайшлася раніш за всіх молоденька буфетниця.

— А як їдять таких щупачків? — спитав Кубишкін.

— Посип трішки сіллю, перчиком, от і все, — порадив я.

Кубишкін узяв дрібочку солі, перцю, потім красивим рухом взяв у руки рибку. Гострі зуби критика впилися в щучку, вона востаннє конвульсивно затріпалась і... вибух гомеричного реготу потряс усе кафе!

Зробивши в повітрі траекторію, щупачок — ця невинна жертва плотолюбних нахилів московського гостя — упав в далекому кутку кафе. Кубишкін сидів увесь червоний, вступившись в нас диким, безтямним поглядом. Регіт не втихав...

Згодом, уже в поїзді, ми з Андроновим подумали, що помста над самовпевненим критиком була дещо жорстокою і що Кубишкін, напевно, образився. Він сидів набурмосений і на наші запитання відповідав коротко, уривчасто. Але виявилося, ми помилилися. Коли за вікном вагона замиготіли підмосковні гаї, Кубишкін ожив і вдався у довгі роздуми про значення пейзажу для художнього твору та про благотворний вплив лісів на розвиток фауни...

А втім, зміст його розглагольствувань лишався десь поза нашою свідомістю. Під'їджаючи до столиці, ми ще були повністю в полоні незабутніх вражень від чудового міста-саду, від полів, нив і рік чарівного українського краю.

НА ЗОРИ

Час обіду застав мене саме тоді, коли я був на околиці міста, у зовсім незнайомому районі. Я трохи розгубився, але, оглянувшись довкола, на протилежному боці вулиці побачив скромну вивіску: «Ідальня». «Зайти чи не зайти?» — завагався я, бо завжди почував себе ніяково за незвичайних обставин. Особливо, коли йшлося про те, щоб поїсти. І все ж я перейшов вулицю і відчинив двері ідальні.

І диво-дивне: ледве я переступив поріг залу, як відразу опинився в центрі уваги. Правда, відвідувачі не помітили моєї появи. Вони спокійно продовжували їсти, побрязкуючи ложками і виделками. А от обслуговуючий персонал! Офіціантки, буфетниця, касирка — не зводили з мене очей.

Їхні перехресні погляди супроводжували мене аж до вільного столика, за яким я вмостиився і мовчки заглибився у меню.

— Дозвольте! — пролунав наді мною приємний голос.

Я підвів голову і забрав руки зі столу.

Біля мене стояло чудо. Воно складалося із стрункої фігури, білосніжного фартушка і витіюватого кокошника, що увінчував розкішну зачіску. Чудо миттю змахнуло розцяцьковану рудими плямами скатертину і застелило стіл білим, як сніг, полотном.

— Що будемо їсти?

— Салат... — нерішуче сказав я.

— Звичайно, можна подати й салатик. А що, коли я принесу вам цілий огірочок, кілька помідорів, цибулину. А ви самі все поріжете на тарілочці, полете олійкою, потрусите молотим перцем. Не краще буде? Розумієте, салат приємно їсти свіжим. Зробимо так?

Я мовчки кивнув головою.

— Ну, а на перше? Я б вам рекомендувала борщ із свіжою капустою і наваристою кісткою. Коли мужчина сідає за стіл і не має в борщі хорошої цукрової кістки, то він може вважати, що час за обідом згайнував. Кістковий мозок, трохи м'якоті, жиру, добре проварені хрящі дають ту неповторну гаму смакових відчуттів, яка перетворює нудну процедуру обіду у справжню насолоду...

Судорожно ковтнувши сlinу, я кивнув головою ще раз.

— Тепер питання, що на друге. Я вважаю, що м'яса уже досить. Нам щойно привезли з підсобного господарства живих карасів. Вони, правда, невеликі, грамів по двісті, але двох, гадаю, вистачить. Я попрошу засмажити їх на маслі до золо-

тистої шкірочки. А молоду картоплю, грибну підливу і сметану подам окремо. Не заперечуєте?

Я не заперечував.

— Про десерт говорити не будемо. Можете цілком покластися на мій смак, — проспівало чудо і пурхнуло на кухню.

О боже, що то за обід був! Я не гурман, але цього разу міг скласти компанію Людовіку XIV, який прославився своєю феноменальною обжерливістю. Щоб навколо з гармат стріляли, і тоді я не відрівався б від стола. Ніби тільки що зірвані з грядки овочі виділяли подразливі апетитні пахощі. Чудовий аромат йшов від налитої вщерь тарілки янтарного борщу. М'ясо було свіже, добре проварене. А карасі, що приємно хрумтіли на зубах, а підлива з білих грибів і смаженої цибулі! Коли дійшла черга до десерту, я подумав, що не впораюсь з ним. Але — де там! Мені подали спілу аж прозору грушу, два великих абрикоси, а до всього ще й скибку дині, що аж танула в роті. Хіба можна було залишатись байдужим до таких ласощів!

Розраховуючись, я поглянув на годинник. Відтоді, як я сів до столу, минуло всього двадцять три хвилини. Дивно!

Я подякував і лінивою ходою перенасиченої людини попрямував до виходу. На вулиці я ще раз поглянув на вивіску. До горла мимоволі підкотився гарячий клубок. «Ось так непомітно, — розчулено подумав я, — наступає зоря нової ери у громадському харчуванні. Скромно, без галасу і тріскотні, на якійсь там безвіsnій міській околиці».

І велика слюза вдячності упала на гарячий асфальт.

...Десь через місяць службові справи знову привели мене на ту околицю. Надходив обідній час, і я бадьоро попрямував у ту саму ідалню, де мене колись так чудово нагодували. Умостившись за столиком, я жадібно схопив меню.

— Дозвольте! — пролунав знайомий голос.

Я підвів голову. Переді мною стояло те саме знайоме чудо. Але у якому вигляді! Рожева фарба на миловидному обличчі розплівлася патьоками. Витіюватий кокошник був збитий набік, волосся не розчесане. Чудо досить енергійно вихопило із

моїх рук меню і, вийнявши із засмальцованої кишені олівець, взялося викреслювати якісь страви.

— А здорово ви мене минулого разу розіграли, — буденним тоном промовило чудо.

— Я? Розіграв?

— Звичайно, ви. По вусиках впізнала. У вас точнісінько такі вусики, як у нареченого, майбутнього зятя нашого директора їдальні. Ото я вас прийняла за нареченого та й сипала люб'язності. Засміяли мене потім. Що замовлятимете?

— Салат... — несміливо сказав я.

— Кінчивається салат.

— Борщ...

— Борщ є, але вчорашній.

— На друге — рибу.

— Була, здається, риба. Тріска солона. Маріє Іванівно! — крикнула офіціантка комусь на кухню. — У тебе це страхіття ще лишилось? — I зробила рукою кілька хвилястих рухів, що нагадували стрімкий хід страхіття, тобто тріски, яка колись борознила безмежні простори північних морів. — Є тріска. Вибивати чи ні?

Я мовчки кивнув головою. Зрештою, я не гурман який-небудь, можу з'їсти й тріску. I нехай Людовік, цей владика-обжера, проведе сьогоднішній обід на самоті.

А зоря і світанок нової ери громадського харчування? Що ж, можливо, вони й настануть коли-небудь. Потерпіти треба...

ВЕСЕЛІ ІМЕНИНИ

У Наді був день народження.

Коли іменинниця та запрошені нею гості вже сиділи за столом, поспіль заставленим найдками та пляшками, приїхала тітка Гая. Вона дзвінко цмокнула Надійку, сунула їй до рук згорток із подарунком і вийшла на кухню.

— Знаєш, Любашо,— сказала вона сестрі,— я до вас прямо зі служби і страшенно зголодніла.

— Там он котлети на сковорідці, тільки вони вже, мабуть, холодні.

— Нічого, якраз такі я й люблю.

В кутку хтось несміливо кахикнув.

Тільки зараз тітка Гая розгледіла у напівтем-

ряві старого друга сім'ї Миколу Івановича Сизова, бухгалтера, який сидів на дзиглику.

— А-а, ви тут! — радо сказала тітка Галя, про-жовуючи котлету.

— Та от заїхав зі своїми.

— Як гадаєте, Миколо Івановичу, є у них вино?

Сизов тоскно зітхнув і лістав із кишени зім'яту пачку «Біломора».

— Яке там вино, Галино Петрівно: діти ж!

З вітальні доносилися дзвінкий сміх і брязкіт по-суду.

— Ситро глушать, — прокоментував Сизов. — Між іншим, я вже бігав один раз до гастроному за добавкою. Зупину їм немає!

У передпокої пролунав дзвоник. Приїхала Ніна Володимирівна, котра не пропускала у цьому домі жодного торжества.

— Цілу годину бігала по магазинах,— заявила вона,— але таки знайшла, що треба.

І Ніна Володимирівна урочисто розкрила коробку. У ній лежав мініатюрний ткацький верстат, зроблений з алюмінієвих пластинок. На металеві човники було намотано різnobарвні нитки.

— Тут є малюнки, — сказала Ніна Володимирівна,— можна виткати чудові тканини. Піду порадую свою улюбленицю.

Оскільки Надійка вчилася уже в другому класі, то Ніна Володимирівна вважала, що дівчинці час накопичувати політехнічні знання та навички.

І раптом без будь-якого переходу Ніна Володимирівна запитала:

— Скажіть, а нас запросять до столу? У мене щось апетит розгулявся...

Коли потаємні думки виголошують у голос, стає незручно.

Микола Іванович тільки крякнув, а Галина Петрівна простягла Ніні Володимирівні залишок котлети і співчутливо сказала:

— На, підкріпісь, серденько.

У цю мить знову продзвенів дзвоник: приїхала Зоя з чоловіком. Зоя теж доводилася Надійці тіткою, але вже з боку її батька. Тітка Зоя привезла у подарунок скакалки і справжній бубон, прикрашений шовковими стрічками.

Тепер Надійка могла не лише ткати, а й займатися виробничою гімнастикою і навіть влаштовувати вечори самодіяльності з бубоном.

У кухні стало тісно.

— Коли ж нарешті вони кінчать банкетувати? — тоскно промовила Галина Петрівна.— Це нестерпно!

І мовби у відповідь у передпокої задзвеніли дитячі голоси. Проштовхуючись крізь юрбу дітлахів, дорослі посунули до вітальні.

— Вибачте мені, дорогі, — сказала господиня,— але ви знаєте, чоловік на чергуванні, і тому ми не думали влаштовувати щось таке... Посидимо просто, поп'ємо чайку, побалакаємо...

— І дуже мило! — жваво промовила Галина Петрівна, відрізаючи собі кусень горіхового торта.

— Ліпше за все, коли люди збираються ось так, експромтом,— підтверджив Зоїн чоловік, рішуче відсуваючи порожні пляшки з-під фруктової води.— Я ось дорогою захопив про всяк випадок.

І на столі з'явилася пляшка портвейну.

В цей час увійшла Надійка з подружками. У передпокії вони прорепетиравали «У лісі, ой у темному» і розпочали колективну декламацію. Та їх уже ніхто не слухав.

— Ідіть, діти, до себе, пограйтеся! — сказала тітка Галя і випроводила самодіяльних декламаторів.

Коли почали розливати вино, Ніні Володимирівні чарки не дісталось, і вона підсунула фужер.

— За Надійку, мою улюбленицю! — відважно сказала вона.— І хай мені буде гірше!

Усі мовчки приєдналися до цього тосту.

Ніна Володимирівна закусила вафельною трубочкою з кремом, покуштувала домашнього печива. Її повне обличчя розчервонілося, в очах з'явилися бісики.

— Все-таки погано, що у нас за всі ці роки не створено літератури про звичаї. Що б там не казали про Мопассана, але людство буде йому вічно дякувати. Поглядом відвертого художника він зазирнув у найвіддаленіші тайники жіночої душі.

Та Ніну Володимирівну ніхто не підтримав. Зоїн чоловік зосереджено вивчав малюнок на обгортці від цукерки «Ану, відбери!», Сизов знову зайнявся своїм «Біломором». Бесіда не клеїлась.

Господиня, що ледь пригубила вина, бо змушена була раз по раз вибігати в передпокій до галасливої дітвори, зробила відчайдушний крок.

— Тут чоловік приготував до свят пляшку «Твіші», то ми її зараз вип’ємо,— майже жалібно сказала вона.— Бог з ним, іще купити!

— Оце вже ні до чого, — лицемірно зронив Сизов і енергійно тицьнув цигарку в недойдений шматок тістечка.

Ніна Володимирівна підсунула свій фужер.

У цю хвилину на порозі вітальні з'явився Іночкін, колишній журналіст.

— Гуляєте й навіть дзвінка не чуєте! Діти замість вас повинні двері відчиняти. Все-таки у мене

собачий нюх, недаремно мене так цінували в газеті!

І з цими словами він поставив на стіл дві пляшки

«Столичної». Потім вийшов у кухню і повернувся з банкою консервів «Лящ у маринаді».

Компанія пожвавішала. Випили за хазяйку дому, за відсутнього хазяїна. Зоя розповіла пікантну історію з подружнього життя одного свого співпрацівника. Сизов розповів анекdot, який уже став класичним,— про командировочного чоловіка. Усі говорили наперебій і врозбрід.

Лише Ніна Володимирівна твердо трималася один раз обраної літературної теми.

— А візьміть, — вела вона далі без усякого зв'язку з попереднім,— візьміть Мазуччо, Бокаччо,— які це могутні таланти, яка гра пристрастей! Звичайно, всі ці ласолюбні монахи та з виду цнотливі господині — огидні. Але погодьтеся, є щось фатальне в тім, коли дві істоти зливаються хай навіть у протиприродних обіймах...

Від випитої горілки Ніні Володимирівні стало жарко, вона скинула в'язану кофтинку й залишилася у тонкій нейлоновій блузі. І здавалося, що в той час, як вона воскрешала в своїй уяві образи, створені новелістами середніх віків, її пишне тіло під тонкою блузкою ще більше рожевіло...

Юні гості Надійки по черзі зазирали у вітальню, але на них сердито шикали, й вони з страхом тікали геть. Невдовзі Любов Петрівна вийшла у передпокій, щоб одягти дітей і провести їх додому.

А у вітальні уже всі розбилися на групи. Ніна Володимирівна щось нашіптувала тітці Галі, Іночкін підсів до Зої, а її чоловік в іншому кутку столу хвацько цокався з Сизовим.

Коли пізно вночі повернувся з чергування господар, він побачив таке. Заклопотана господиня ми-

ла на кухні посуд. Галина Петрівна на правах близької родички спала з Надійкою у її ліжечку, Зоя — поруч на кушетці, її чоловік дрімав, схиливши голову над столом.

Ніна Володимирівна поїхала додому. Кудись зник, покликаний своїм собачим нюхом, Іночкін.

У вітальні сиділо троє.

Залізши на диван, Микола Іванович Сизов марно старався добитисясталої роботи ткацького верстата. Човники з різnobарвними нитками весь час падали в нього з рук.

А навпроти, примостившись на краєчку стільця, сиділи дві його доньки-близнята і злякано спостерігали за невмілою роботою батька. Вони чекали, коли йому нарешті набридне зображені ткацьку фабрику і він одвезе їх додому.

Завтра вони напевне запізняться до школи. І їм доведеться сказати вчительці, що у них дуже боліла голова, бо вони були в гостях у Надійки. На її веселих іменинах.

ДРУГА ЛЮБОВ

Павло Іванович Кошельков ішов на роботу. Неквапливо крокував він по обмитому першим весняним дощем тротуару і весело позирав на переходах. Шлях, який йому належало пройти, був не таким уже й довгим. От зараз він спуститься в метро, проїде три станції, зробить пересадку в центрі і через дві зупинки вийде з підземного поїзда. Від станції «Красносільська» до його установи — рівно три хвилини ходу. Швидко, зручно!

Павло Іванович насвистував потихеньку якусь пісеньку і внутрішньо посміхався: чого це раніше він так боявся пішки ходити?

Працював Кошельков начальником підглавку і мав персональне авто. Хоч машина була й державною, особисто Павлові Івановичу не належала, та-

він до неї звик так само, як звик до телевізора «Темп-З», фотоапараґа «Зоркий», магнітофона «Язу» та мисливської рушниці, придбаних за власні гроші.

Збираючись уранці на роботу, він визирав у вікно і щоразу бачив коло воріт бежеву «Победу». Коли треба було повернутися зі служби додому, бежева «Победа» стояла біля під'їзу установи. Можна сказати, що вона супроводжувала Павла Івановича на всьому його життєвому шляху. Чи їхав він у главк перед грізні очі начальства, або на примірку в ательє індивідуального пошиття, чи відправлявся на футбольний матч, по гриби, на театральну прем'єру — з ним завжди була «Победа». Вона була персональною в найглибшому розумінні цього слова.

Павло Іванович завжди знов, коли машину треба ставити на техогляд, скільки кілометрів «проїшла» резина, як справи з пальним. Хоча Павло Іванович жодного разу не брався за кермо, він чудово розбирався у всіх індивідуальних особливостях мотора та ходової частини бежевої «Победи». Для нього не становило ніяких труднощів відрізняти її серед тисяч московських машин, навіть не дивлячись на номер.

Так само добре вивчив він і характер, нахили та смаки шофера Кості, як і той, у свою чергу, дотонкощів розбирався у звичках та смаках Павла Івановича. Більше того, Костя був своєю людиною в сім'ї Кошелькових, а Павло Іванович завжди був у курсі всіх домашніх справ Кості. Так тривало багато літ.

І раптом усе перевернулось.

Павла Івановича позбавили персонального автомобіля.

От і зараз, крокуючи московською вулицею, він пригадує, як був засмучений цим. Його лякала перспектива опинитися у загальному потоці пасажирів метро, тролейбуса, трамвая. Павлові Івановичу здавалося, що його неодмінно затовчуть, затрутъ, роздушать...

Та це були марні тривоги. Невдовзі Павло Іванович набув необхідної моторності й спритності, добре вивчив маршрути автобусів, мікро, трамваїв і став справжнім московським пасажиром. Йому навіть подобалося його нове життя. «Тепер я більше ходжу, більше дихаю свіжим повітрям, це дуже корисно для здоров'я», — розмірковував Кошельков. А тут іще Павлові Івановичу дозволили викликати для термінових службових поїздок машину із загального гаража.

Зайнятий цими думками, Кошельков непомітно для себе добувся до установи і опинився у своєму службовому кабінеті. Й одразу поринув у звичні і, найчастіше, термінові справи.

Опівдні подзвонила дружина:

- Павле, тебе чекати на обід?
- Ні, Олено, не зможу. Термінова справа є.
- А що таке?
- Та ось іду в Черемушки на виставку малогабаритних меблів.

Олена Дмитрівна давно цікавилася цією виставкою і почала просиги Павла Івановича, щоби він узяв її з собою.

Кошелькови прожили разом довге життя. Павло Іванович із повагою ставився до дружини, цінував

її турботи про домівку, про дітей. Йому здавалося, що коло її інтересів цим і обмежується. І раптом отаке прохання!..

— Та незручно, Олено, машина ж службова...

— Ну що там особливого, адже все одно їхатимеш повз наш дім.

І Павло Іванович знехотя погодився.

— Тільки ти, будь ласкова, у машині не дуже про домашні діла розповсюджуйся, — попередив він. — Незручно буде перед сторонньою людиною. Ще ляпне потім ненароком, що от, мовляв, Кошельков жінку службовою машину катає...

Коли машина уже під'їджала до будинку, Павло Іванович сказав шоферові:

— Зупиніться на хвильку біля гастроному, прихопимо тут одного товариша.

Шофер загальмував. Кошельков вийшов з автомобіля, відчинив задні двері, запросив Олену Дмитрівну і сам сів поруч.

Олена Дмитрівна здивовано подивилась на чоловіка. Раніше він ніколи не робив цього.

— Скажіть, Олено Дмитрівно, прочитали ви у вчорашній «Літературній газеті» статтю про цей фільм «Усе починається з дороги»? — мовив Павло Іванович, коли автомобіль рушив. — По-моєму, рецензент дуже точно підмітив промахи режисера. Чи не так?

Дружина не йняла віри: чи він це говорить? Раніше, коли їм доводилося їхати разом у бежевій «Победі», розмови були іншими. Павло Іванович мав звичку буркати на жінку то з приводу пересмажених котлет, од яких у нього печінка болить, то з приводу неуважності хатньої робітниці, яка зно-

ву підсунула йому сорочку з відірваними гудзиками... Але щоб говорити з нею про фільм! Такого не траплялося вже багато-багато років. Та і як це він помітив, що учора вона, готовчи сніданок, читала в «літературці» саме цю рецензію!

— Ні, Павле Івановичу,— відказала Олена Дмитрівна,— я не зовсім з вами згодна. Рецензент надто згустив фарби. Якби режисер послухався його порад, то картина була б невимовно нудною і заяложеною...

Тепер здивувався Павло Іванович. «Звідки у неї такі сміливі міркування?»— подумав він. І зацікавлено поспітав:

— Ну, а от «Пустотливі повороти»? Якої ви думки про цей фільм? У ньому ж конфлікт і не очував!

— Якраз і добре. Нам потрібні й такі фільми, де інтрига проста і нескладна, але зате багато гумору, веселощів. На таких фільмах глядач посправжньому відпочиває.

Тим часом автомобіль під'їхав до виставки. Павло Іванович швидко відчинив дверцята й допоміг Олені Дмитрівні вийти. «Який уважний,— із вдячністю подумала вона.— А я ще на нього останнім часом ображалася!»

«Молодець Олена,— вирішив Павло Іванович.— Здавалось би, зовсім загрузла у домашніх клопотах, а, дивись, не втратила інтересу до мистецтва і мислить дуже оригінально».

Поверталися Кошелькови теж службовою машиною, але вже з іншим шофером. І знову Павло Іванович удавав, що вони не чоловік і дружина, а просто добре знайомі співробітники. Розмовляли

про виставку. І Олена Дмитрівна висловила стільки тонких спостережень, що Павло Іванович був просто вражений.

Коли біля будинку дружина вийшла і Павло Іванович залишився в автомобілі сам, він дав волю своїм почуттям.

«А все-таки порядна ти, братику, свиня,— лаяв він себе.— Звик ставитися до дружини, як до прислуги. На роботі любиш побазікати на різні теми, а дома все тільки про котлети, сорочки, шкарпетки, галстуки. «Пőдай те, зроби це». Як їй, мабуть, остобісіло таке життя!»

А Олена Дмитрівна схильовано ходила по кімнаті і знову переживала враження від поїздки. Як вона помилялася, звинувачуючи чоловіка в тому, що він остаточно зачерствів, що його почуття притутилися і від колишнього Павла — уважного, чуйного друга, цікавого співрозмовника — нічого не лишилося. Як можна було так жорстоко помилятися!

Ми не знаємо, як далі склалися стосунки по-дружжя Кошелькових. Але, безумовно, пам'ятна поїздка в Черемушки внесла багато нового.

І зрозуміло — чому. Персональна бежева «Победа» фактично була продовженням квартири, з усіма її дрібницями й чварами, котрі інколи отруюють подружні відносини. А у службовій машині Кошельковим довелося на деякий час забути про те, що вони чоловік і дружина, й, можливо, уперше за багато років підивитися на себе збоку.

Результат виявився разючий.

Так іноді приходить друга любов...

У СПЕКУ

Коли я зайшов у кабінет, то побачив розімлігого від спеки огрядного чоловіка років тридцяти, що порався біля настільного вентилятора.

— Не тягне, бродяга,— сказав чоловік, витираючи з чола рясний піт.— Хоч мотор у нього плаваючий, на каучукових відтяжках. Законний мотор. Що у вас?

Я мовчки розгорнув стару газету і видобув бутель.

— Новий миючий засіб?

— Ні, не вгадали.

— Синтетичний желатин?

Я заперечливо похитав головою.

— Ну, тоді не знаю,— розвів руками чоловік.

Я понишпорив очима по кабінету, побачив у кутку столик з графином, взяв порожню склянку і, вщерть наповнивши її з бутля, запропонував:

— Пийте!

Господар кабінету боязко поглянув на щільно зачинені двері і ледь пригубив склянку. Раптом його повне обличчя аж розцвіло від задоволення. Він ще тричі жадібно ковтнув і прицмокнув язиком...

— Здається, нічого. Сами робили?

— Сам,— сумно сказав я.— В кустарних домашніх умовах.

— А якщо поставити це діло на потік? Якщо малу механізацію підключити? Га?

— Гарантую збут не менше мільйона літрів за сезон.

— Не менше мільйона, кажете? Зараз обмізкуємо!— Він натиснув кнопку і, коли двері прочинились, гукнув:

— Кузяєва до мене!— I пояснив:— Кузяєв у мене великий спеціаліст по технологічних схемах.

Зайшов Кузяєв.

— Тут ось у товариша цінна пропозиція виникала. Відносно нового напою.

— Нового?— Кузяєв насторожено глипнув на порожню склянку.— А що для цього напою треба мати?

— По-перше, звичайно, воду...— Нерішуче сказав я.

— Забезпечиш, Кузяєв?

Спеціаліст по технологічних схемах ображено гмуknув. З цього можна було зробити висновок: тим, що понад сімдесят процентів земної поверхні заповнено водою, людство зобов'язане його, Кузяєва, зусиллям. Таким чином, питання про забезпечення майбутнього виробництва вологовою відпадало.

— Потрібний також хліб. Зачерствілі у магазинах і їдалнях булки, сухари.

— Цим добром у нашому харчоторзі хоч греблю гати! — сказав Кузяєв.

— Потрібна буде певна кількість солоду...

— Вирвемо фонди в області, — рішуче кинув спеціаліст.

— Значить, чудово! — бадьоро підсумував господар кабінету. — Пройдіть, товаришу винахідник, у технічний відділ і оформте документацію. А поки налийте мені ще трохи вашого чудового напою. Як, ви кажете, він називається?

— Квас.

— Квас?! — вигукнув він. — Ти чуєш, Кузяєв, куди нас штовхає цей суб'єкт? Ні, ні, дайте нам спокій, товаришу першовідкривач!

...Я засунув у кишеню зім'яту газету і поплentався до дверей. Це був третій харчоторг у нашому місті, який я марно намагався зацікавити виготовленням такого бажаного у літню пору хлібного квасу. І скрізь наражався на одне й те ж: на чудово налагоджений поточний цілорічний випуск яду-чого напою — ситра. Заради кількох літніх місяців ніхто не хотів ламати цієї стрункої технологічної схеми.

Коли я зачинив за собою двері кабінету, його огрядний господар, певно, знову взявся ремонтувати свій вентилятор.

Він умлівав від спеки.

ЗЛОВМИСНИК КЕШКА

Завдяки своєму незвичайному розумінню всього, що стосується дітей, Дарина Федорівна сразу ж розкусила Кешку. Тільки-но він з'явився на веранді їхньої дачі в супроводі Вова.

— Мамо, познайомся з моїм другом, — сказав Вова. — Його звать Кеша, він приїхав із Сибіру в гості до своєї тітки.

«Видно, добрячий шибайголова, ушкуйник», — вирішила Дарина Федорівна. Згадка про безмежний східний район нашої країни чомусь викликала в неї асоціацію не з Сибірським філіалом АН СРСР — розсадником вундеркіндів, а з дикою коzaцькою вольницею. Дальша синова інформація тільки утвердила недоброзичливу думку Дарини Федорівни про юного гостя.

— Ти знаєш, мамо, який у нього ножик? — аж захлинувся від захвату Вова. — Ріже дерево, як масло. Ми таке там робимо...

— Кешо, голубчику, скажи, золотко, що ви робите в саду? — зі страхом пробурмотіла Дарина Федорівна і виразно уявила собі, як під ударами Кешиного ножа накладають головами молоді яблуньки та вишні...

— Кубар, — байдуже кинув Кеша і, вирішивши, очевидно, що ритуал знайомства дещо затягнувся, пішов із веранди. За ним побіг і Вова.

Що таке кубар, Дарина Федорівна не знала, і їй здалося, що то якась страшна зброя, щось середнє між рогаткою і старовинною бойовою палицею. І згодом дуже здивувалася, коли побачила, що ця, вистругана із березової цурочки, іграшка — звичайнісінька дзига. Але крутив її Кеша за допомогою мотузяного бича. Коли ж дзига сповільнивала рух, влучний удар бича підстъобував її, і вона починала крутитися і хурчати з новою силою...

Дзига як дзига, нічого особливого, їх у «Дитячому світі» хоч греблю гати. Дарина Федорівна сама купувала синові — по карбованцю за штуку. Інше здивувало її: за Кешчиним зразком кубари змайстрували всі хлопчаки селища, і невдовзі від них проходу не стало. Бичі хльоскали в усіх дворах і на всіх дачних вуличках. «Ще тільки бракує, — подумала вона, — щоб Кешка навчив хлопців робити сопілки та пастушачі ріжки, тоді наше дачне селище перетвориться на справжній тваринницький комплекс».

Передчуття Дарини Федорівни збулося наполовину. Кешка, як виявилося, був справжнім майстром з найпростіших дерев'яних музичних духових інструментів. Його саморобні дудочки висвистували і випискували на всі лади, імітуючи голоси розмаїтих лісових пташок. Деякі дачники, збиті з пан-

телику нестройним хлоп'ячим хором, ширше відчиняли вікна, гадаючи, що голосисте птаство, яке колись емігрувало з дачних місць, повернулося назад.

Далі — більше. Від дзиг та свистунів перейшли до шабель, а там взялися і за саморобні дерев'яні рушниці. Вова, а з ним і десятки інших хлопчиків ходили тепер із порізаними пальцями та кривавими мозолями на руках. І навіть уночі вголос марили кіньми, у яких можна насмикати із хвостів волосіні для сілець та особливо міцних плетених жилок для вудочок. Куплені в магазині іграшки, якими колись так тішився Вова, тепер мертвю купою лежали в кутку веранди, припадаючи пілюкою. І Дарині Федорівні сумно було дивитися на це.

А винен в усьому був Кешка. І Дарина Федорівна вирішила вжити до цього зловмисника найрадикальніших заходів.

Зібравшись якось у місто, вона запитала Вовиного приятеля:

— Кешо, а чи не хочеш поїхати зі мною? Допоміг би сумку з продуктами нести.

— Допоможу, — погодився Кеша. — Тільки тітці скажу.

Добравшись електричкою до міста, Дарина Федорівна одразу ж повела Кешку в «Дитячий світ». Її задум був простий: юний сибіряк побачить, на що спроможна наша індустрія іграшок, і назавжди викине з голови свої саморобки.

Магазин і справді ошелешив Кешку. Від багатолюддя, строкатості вітрин, багатства іграшок він довго не міг прийти до тями.

Та коли через якийсь час приглянувся до цін, то одразу ж заспокоївся: ані батьки, ані тітка грішми Кешку ніколи не балували, значить, і не варто було даремно так тими іграшками цікавитись. Заспокоївшись, Кешка почав уважно придивлятися до товарів. І раптом Дарина Федорівна побачила, що він стоїть біля прилавка і речоче.

— Чого ти, Кешо, смієшся? — запитала вона.

Кеша показав на табличку за прилавком: «Лук і стріли — 1 крб. 40 коп.». Тут же лежав пластмасовий лук і кілька дерев'яних стріл із гумовими наконечниками.

— Ну, ѹ що ж тут смішного?

— Та як же, тъюю Даши, ха-ха-ха!

Мабуть, Кешка подумав, як будуть сміятися сільські хлопці, коли він розкаже їм про цю іграшку, і сам не стримався. Із звичайної ліщинової гілки та жилки друзі Кешки робили такі луки і стріли, що хоч у тайгу йди тетерука та білку промишляти. А отаку ось «зброю» навіть дівчина посормилася би в руки взяти.

— Ха-ха-ха! — аж захлинявся Кешка.

— Перестань, зараз же! — зупинила його Дарина Федорівна і повела до педагога-методиста по іграшках...

— Хочу порадитися з вами, — сказала Дарина Федорівна. — Мене непокоїть, як він, — показала на Кешку, — до іграшок ставиться.

— А що, він їх ламає?

— Навпаки, робить.

Дівчина-методист здивовано уп'ялася очима в Кешку. Покликала кількох своїх подруг — продавщиць магазину. Підійшов і товарознавець.

— Оцей товариш, — відрекомендувала дівчина Кешку, — незадоволений нашими товарами. Він висміює їх. І взагалі, як свідчить оця громадянка, займається приватним промислом, підриваючи тим самим основи державної промисловості.

Товарознавець із цікавістю подивився на незвичайного клієнта.

— Ти ѹ справді можеш робити іграшки? — запитав він.

— Справді, — кивнув головою Кешка.

І продавщиці глянули на нього так, ніби він щойно спустився із планети Марс.

Товарознавець узяв зі столу яскраво розфарбовану коробку, вийняв із неї іграшку, що чимось скидалася на пістолет, і натиснув спусковий гачок. Вгору пурхнуло пластмасове кружальце і, зробивши півколо, із тихим хурканням опустилося на підлогу. На коробці красувався гарний напис — «Політ» і ціна була зазначена — один карбованець.

— Таку зробиш, майстре?

— Ни-і, такої не зможу, — крутнув головою Кешка.

— От бачиш...

— Ми робимо не такі, а кращі, — закінчив свою думку Кешка.

— Хто це — ми?

— Ну, сільські хлопці.

І Кешка розтлумачив: щоб зробити цю іграшку, потрібна звичайна котушка з-під ниток, кусок тонкої шворочки і вирізаний із тонкої жерсті пропелер. Він, бува, злітає так високо, що й не видно. Підійшла ще одна продавщиця і, углядівши по-

серед гурту дорослих Кешку, сказала з явним роздратуванням:

— Ось воно, бісенья!

— Що це значить, Людо, поясніть! — попросив товарознавець.

— А те значить, що він у мене сьогодні покупців одбив. Надійшла до нас нова гра «Паращутний десант». Знаєте, змій там із поліетиленової плівки, парашутиki і таке інше. Дорога іграшка — чотири кеербе. Розгорнула я її, показую, а жінок уже цілий хвіст стоять. Ну, думаю, порядок буде із планом. А тут оцей халамидник вигулькнув...

— Ну й що?

— Не купуйте, каже, тітоньки, нікуди цей змій не полетить, хоч він і за чотири карбованці.

Товарознавець запитав Кешку:

— Чому ти так говорив?

— Бо тато казали, що треба завжди правдивим бути.

— Ач, правдолюб який! Там, на фабриці, розуміш, ціле КБ нові зразки розробляє. А він прийшов, глянув і — «Не полетить!»

— Бо не полетить! — уперто повторив Кешка. — Таку вагу в повітря підняти тільки ураган може. Та він і дахи зриває, але кому ж це потрібно!

За своє коротке життя Кешка змайстрував сотні паперових зміїв, тож добре знав, про що говорив. Але це були небезпечні знання.

У храмі дитячого дозвілля твердо дотримувалися незаперечної істини, що дорослі роблять іграшки, а діти ними бавляться. Кешчина проповідь на захист дитячих саморобок звучала тут, як зловмисна єресь...

Віддаючи належне авторові, скажемо, що йому не зрадило почуття міри, і він не збирається доводити цю оповідку до, можливо, логічно й виправданого, але похмурого кінця. Ні, Кешку не спалили на вогнищі і йому не довелося зазнати трагічної долі багатьох великих шукачів істини. Все закінчилося значно простіше й буденніше.

— Скажи мені, Кешо, — запитав товарознавець після невеликої паузи, — ти часто буваєш у нас?

— Сьогодні він тут уперше, — втрутилася в размову Дарина Федорівна. — Та й, либонь, більше уже не прийде. Канікули ж кінчаються, йому додому пора їхати.

— Тоді чудово! — із полегшенням зітхнув товарознавець. — Кланяйся, Кешо, землі сибірській.

Кешка й справді невдовзі поїхав. Забули про нього і в дачному селищі, і в «Дитячому світі». Дарина Федорівна регулярно відвідує магазин і купує іграшки Вові. А він, погравшись для годиться тиждень-другий, ламає їх. Біля прилавків магазину штовханина, план виконується. Одне слово, усе ввійшло в нормальну колію.

Тільки іноді, прочитавши чи почувши де-небудь, що трудове виховання дитини починається з маліх літ, може навіть і з іграшки, яку дитина сама змайструвала, Дарина Федорівна згадує Кешку. «А все-таки це чортеня в чомусь мало рацію», — думає вона.

Але одразу ж спохвачується: господи, яка єресь лізе в голову! І радіє, що так швидко розкусила зловмисника Кешку, і тому її любий Вовочка не знав страшного, згубного Кешчиного впливу...

МОЛОКО ВІД СКАЖЕНОЇ КОРІВКИ

Вони сиділи за маленьким столиком молочного кафе й гаряче обговорювали питання про закуски.

— Я згоден з тобою, Петю, справді все залежить од закусі. Що закласти в шлунок, такі будуть і наслідки.

— Умгу, — озвався той, якого звали Петею.

— Пригадую, давно це було. Ну, зібралася у мене вдома компанія. Питва було — не перебільшую — ну, з відро. І що ж? Коли все висушили, глянув я на гостей та й ахнув: тверезі, як ангели. Мені навіть незручно було, — людей запросив, а напоїти як слід не зумів. Конфуз. А все через неї, через закусь. Знаєш, чим їх жінка пригощала?

— Чим?

— Біляшами.

— А що це таке?

— Не знаєш? От послухай. Купуєш три сорти м'яса — яловичину, баранину й свинину. Пропускаєш м'ясо через м'ясорубку і змішуєш. Виходить смачний гібрид корови, свині і ягняти. Додаєш у перекрутку два-три яечка, дрібно нарізаної цибулі, чорного перцю, і фарш готовий. Тепер тісто. Готувати його треба на молоці навпіл з водою. Непогано додати в тісто пару яєчок і потім як слід замісити. Ти коли-небудь ватрушки їв?

— Ів.

— Ну то біляші ті самі ватрушки, тільки начинка інша. І потім ватрушки печуть у духовці, а біляші на сковороді. І весь секрет у температурі.

— Тобто?

— Високої температури мають бути біляші. Щоб прямо із сковороди і — в рот. У такій кондіції вони вбивають алкоголь у самому зародку.

— Гаряча закуска — сила, — підтвердив Петя.

— А що ти скажеш про холодець?

— Теж сила.

— Та ще яка! Теща моя майстер холодці варити. Бувало, як свято, так її віжками не втримаєш — рветися на ринок за свинячими ніжками. Нанесе цього добра на цілу артіль. Між іншим, желатину вона не визнавала. «Якщо драглі не захолонуть, — говорила, було, теща, то я їх у сміттєпровод спущу, а цю отруту класти не буду». І холодець виходив у неї — перший клас. Хоч сокирою рубай. Правда, варила вона його довго. Бувало, схопишся серед ночі з ліжка, заглянеш на кухню, а вона

там. Біля каструлі, як біля воєнного об'єкта, чатує. Зате її закусь виходила в неї чудесна. А в хроні ти розбираєшся?

— Та ніби розбираюсь.

— Е, такого хрону, як теща готувала, ти зроду не пробував. Коріння вона сама викопувала, а де — не знаю. Принесе ці самі коріння, помие і ще свіжими — на тертку. Такий ядучий мікроклімат на кухні створить, що вся сім'я отакенними слізми плаче. А їй хоч би що. Ну, потім змішає хрін із свіжою сметаною, додасть туди цукру, лимонного сочку й гірчиці.

— І гірчиці?

— Ато ж, без гірчиці теща хрону не готувала. Ну її спеція у неї виходила — чудо! Ложечку покладеш у рот — і очі на лоба лізуть! Бувало, одріжеш шматочок холодцю, хроном його засмачиш і посудину в руку. Хильнеш чарчину — швидше закусюй. Так холодцем тим цю проклятушу горілку, наче хвилею змиває. Не второпаєш: чи ти горілку, чи воду джерельну пив.

— Все од спецій залежить, — багатозначно зауважив Петя.

— Од них. До речі, теща хрін і до пижів додавала. Про пижі чував?

— Ні, не чув.

— Ну от, а ще мисливець. Пижі — це звичайні, зварені вкруту, яйця. Очищають їх і ріжуть навпіл. А зверху на кожну половинку кладуть хрін. От і виходить пиж. Випив чарку — навздогін пижка посилаї. І ні в одному оці! Чим більше п'єш, тим більше тверезієш. Чародійство!

— На крайній випадок, можна й кислим огірком закусити — він теж хміль виганяє.

— Не говори так, Петю. Кислого огірка вже опошлили. Ні, ти дістань з холодильника свіжого парникового огірка, розріж його і трохи сіллю присип. Покриється тоді він прозорими крапельками, ніби ранковою росою. Отаким огірочком закусити десь у грудні-січні — оце да! Наче не «Екстру» в себе влив, а шматок гарячого літа ковтнув. І по всьому тілу ніжне-ніжне тепло розлилося.

Приятелі помовчали.

Коли вони розраховувалися і не зовсім твердою ходою пішли з кафе, я подумав: «Ось настав він, той час, коли люди почали хмеліти від самих спогадів про хмільне. Ну що ж, хай буде так. У всякому випадку, здоров'я од цього не постраждає. Побільше б таких молочних кафе у нас відкривали»...

Але мої веселі роздуми розвіяв трубний голос буфетниці:

— Дашко, прибери посуд!

Офіціантка підійшла до столика, за яким сиділи приятелі, і сковала під фартушок дві порожні пляшки. Я встиг побачити на них однакові наклейки. Сумнівів не було: це була горілка, яку чомусь іноді називають молоком од скаженої корівки.

МОГУТНІЙ СТИМУЛ

Багато написано досліджень про благотворний вплив рибальства на організм людини. Всі сходяться на тому, що для людини воно корисне. Та, жаль, ніхто не торкнувся питання, чи корисна риболовля самій рибі. А тут якраз і можуть бути цілком несподівані і цікаві висновки. Проте дамо спокій рибі і займемося тими, хто її ловить. Як на них впливають оті посиденьки з вудочкою? Що, крім миршавих юржиків та ляклivих пліточок, ви добуває рибалка із глибин вітчизняних водоймищ? Які струни душі зачіпає у нього боязкий, непоміт-

ний для невтаємниченою ока порух поплавця або, навпаки, багатогодинна уперта його нерухомість?

Автор не має абсолютно точних, науково обґрунтованих даних щодо цього. Єдине, чим він може оперувати, — це спостереження, які мав у постійному спілкуванні із різноманітним племенем рибалок та, що траплялось значно рідше, під час безпосереднього контакту з рибою. Ці спостереження, збиральні протягом довгих років, врешті дали можливість помітити певні закономірності і виробити струнку систему поглядів на рибальство та рибалок.

Ось ці закономірності, аксіоми, правила й постулати.

1. Всі, без винятку, рибалки хороші люди.

Знайдуться скептики, котрі захочуть спростувати це твердження. Я готовий вступити з ними в полеміку. Та хай вони спершу назвуть мені хоч одного бюрократа, користолюбця, бездушного чиновника, наклепника, злостивця, хулігана, хапугу, який би присвятив своє дозвілля рибальству. Не назвуть! Хай вони заглянуть у будь-який народний суд і погортают товсті кримінальні справи. Серед засуджених уже за всілякі злочини і тих, що не тільки ждут справедливої карі, мої опоненти не знайдуть жодного, причетного до поетичного й благородного заняття, яким є риболовля.

Тут я мушу зробити два застереження.

Може бути, що серед носіїв пережитків або представників злочинного світу знайдуться люди, які назвуть себе рибалками. Але ці суб'єкти, запевняю вас, може, тримали в руках довге, як стріла, вудлише десь на «заре туманної юности», а по-

тім закинули рибальські снасті кудись на горище й пішли кривою доріжкою, як пишуть судові репортери.

Далі. Стверджуючи, що рибалки гарні люди, я мав на оці справжніх рибалок, по-справжньому захоплених спінінгуванням, проводкою чи блешнюванням на все життя, а не тих типів, для яких поїздка до водоймища — лише приключка для випивки, наживи (браконьєри) або щоб ухилитися від настирливих пестощів нелюбової дружини.

Тільки-но вчора я отримав ще один доказ на користь істини, висунутої під номером першим. Літературний критик Н. надрукував у газеті розгрому рецензію на одну розумну, добру книжку. Рецензія складалася із нечесних пересмукувань та образливих випадів проти автора. Зустрівши Н. вчора увечері в письменницькому клубі, я запитав його:

— Скажіть, шановний, чи не захоплюєтесь ви рибальством?

— Невже ви вважаєте мене за божевільного? — запитанням на запитання відповів Н.

Ні, я ніколи не вважав його за прищюцькуватого, але завжди думав, що він погана людина. І свою відповідь Н. підтвердив мою думку.

2. Захоплення риболовлею незвичайно стимулює творчу активність людини, допомагає їй успішно виконувати доручену справу.

Серед рибалок — слюсарів, кравців, кухарів, годинникарів, друкарів — я не зустрічав жодного бракороба.

Мені відомий рибалка-поет, чия пісня облетіла

всю земну кулю. Я знайомий з рибалкою-хіургом, чиї вправні руки врятували тисячі людей.

Мені пощастило не раз сидіти біля рибальського вогнища з артистом, що створив безсмертний образ в кіно.

Даруйте, скажуть ті ж скептики, а як бути з отими працівниками, людьми науки, культури, які уславились як майстри свого діла, досягли визначних успіхів, але не мають бодай абиякого поняття про те, о якій порі року починається інтенсивний жор щуки і яку наживку полюбляє плотва?

Що можна на це відповісти?

Я глибоко переконаний: люди, на яких посилаються скептики, безперечно, від народження були потенціально талановитими рибалками, і тільки випадковий збіг життєвих обставин не дозволив цій потенції проявитися.

Отже, риболовля — могутній стимул творчої діяльності людини.

Докази? Скільки завгодно!

Дозвольте лише звернутися до добре знайомого мені журналістського середовища.

У репортера-початківця, випускника факультету журналістики, довгий час не ладилось діло. Він прогавлював важливі, цікаві для газети події, безбожно перекручував факти, хапався одночасно за десятки справ і жодної не доводив до кінця. Його лаяли на літучках, проробляли на редколегії, але після всього того він ще більше розгублювався. З усього було видно, що молодому журналістові бракує зібраності, методичності в роботі, точно-го прицілу, витримки. І над ним зависла реальна загроза звільнення.

Одного разу я запитав його:

— Скажи, дорогий друже, що ти думаєш робити в неділю?

Молодий журналіст помовчав, а потім відповів досить туманно:

— Поки що не знаю. Може, почитаю що-небудь або схожу в кіно. Я якось про це ще не думав...

— Тоді йди зараз же на Петровку і купи рибальські снасті. Пойдеш з нами рибу ловити.

Перші відвідини магазину «Рибалка-спортсмен» не обійшлися без курйозів. Мій юний друг, ідучи на Петровку, весь час повторював про себе не-знайоме йому слово: «блешня, блешня, блешня»... Та тільки-но переступив поріг крамниці, як це слово геть вилетіло із його голови. І, купивши вудочки, він запитав у продавця:

— А клешні у вас є?

Пролунав гомеричний регіт.

Сконфужений, почервонілий, як опущений в окріп рак, журналіст вкрай розгубився і, сунувши в кишеню нещасні блешні, попросив зважити йому мотиля.

— Скільки? — спитав продавець.

— На три карбованці, — почулась відповідь, яка викликала новий вибух сміху у рибалок, що зібралися в магазині.

Справді, такої кількості мотиля вистачило б на ситий сніданок, обід і вечерю мешканцям великого озера...

Але як би там не було, наш юний колега опинився в неділю на льоду озера. І, як це часто йбуває (а риболовля тим і цікава, що завжди трап-

ляються якісь пригоди), новачок обловив усіх визначних майстрів підлідної ловлі. І це вирішило його журналістську долю.

Минуло кілька тижнів, місяців, і наш герой, що називається, переродився. Його око набуло необхідної для журналіста проникливості, із гущі фактів і подій він вихоплював найзначиміші, а його перо стало на подив чітким і точним. Непосвячені, бачачи, як колишній невдаха прогресує, не знали, що й подумати про його явні успіхи. Але для нас не було тут ніякого секрету: пильний зір, непохібний приціл, зосередженість і точність молодий журналіст виробив у щоденному спілкуванні з мегкими, по-своєму хитрими і винахідливими жителями підводних глибин...

Я можу назвати асів репортажу, які починали із заміток у три рядки. Вони пройшли той же шлях: не вміли відрізнисти блешню «Байкал» від звичайного «Девона», а тепер перебувають поміж першої сотні найкращих спінінгістів московського товариства рибалок-аматорів. Один з кращих нарисувців столиці щоразу виходить переможцем в осінніх змаганнях з ловлі на кружки. Але ж і він колись починав із рубрики «Коротко про різне», із придбання в «Дитячому світі» майже іграшкової вудочки, на яку можна спіймати хіба що верховодку.

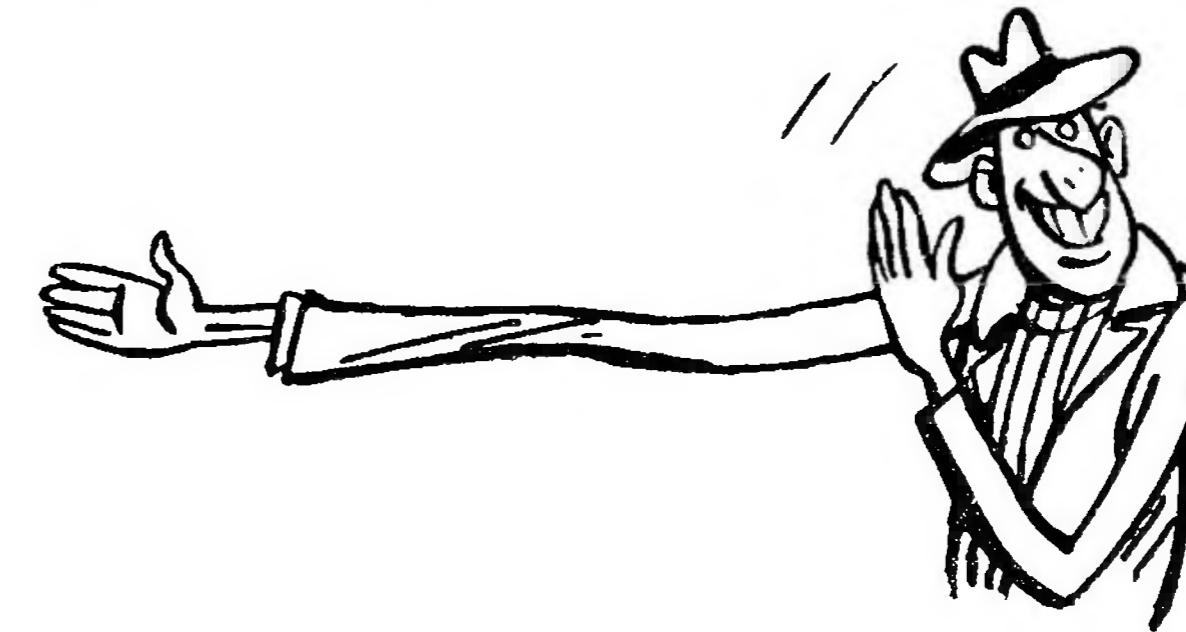
Таких прикладів я міг би навести безліч. Але скажу про інше: сам процес вилову банькатих судаків та вусатих миньків є невичерпним джерелом тем для репортажів, замальовок, нарисів, оповідань, гуморесок та смішних малюнків.

Не перераховуватиму прекрасних книжок про рідну природу, написаних моїми колегами-письмен-

никами та журналістами-рибалками. Не називатиму художників, чиї малюнки, присвячені пригодам запеклих рибалок, змушують нас усміхатися, а то й весело реготати. Пошлюся на один конкретний приклад.

В народі давно вже побутує притча про рибалку, який вимірює спійману рибу довжиною своєї руки.

— Учора я спіймав от-такену щуку! — каже рибалка і ребром долоні ставить відмітку на витягнутій правій руці десь біля самого плеча.

Здавалось би, на цю тему можна зробити один, ну, принаймні, два малюнки. Як би не так! Ось, виявляється, які варіації можна видобути із одного і того ж сюжету.

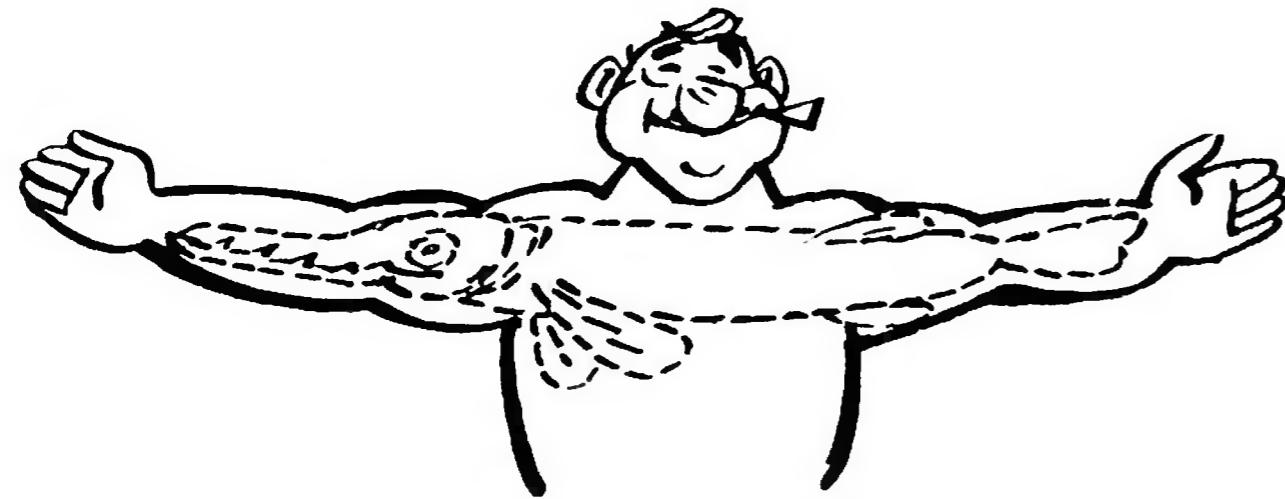
Якось улітку я був у Монголії і поїхав на риболовлю із Зундуєм — відомим монгольським журналістом.

— Зундуй, — кажу я, — по-моєму, тема про рибалку, що міряє рибу довжиною своєї руки, вже вичерпана.

І перелічив усі відомі мені варіанти.

— Ні, чому ж вичерпана, — відповів Зундуй. —
Можна ще що-небудь придумати.

Він, як кажуть, з ходу запропонував такий ось
варіант:

І мені довелося погодитися, що наші художники-
гумористи відкрили таке родовище, яке не може
ніколи вичерпатися...

Ось що таке риболовля, друзі!

І якщо ви ще не прилучилися до неї, то широ

рекомендую наступної ж суботи заглянути до
крамниці «Рибалка-спортсмен».

Тільки благаю вас: не повторюйте прикрої по-
милки моого юного колеги. Бліскучі шматочки ме-
талу із впаяними в них гачками, називаються
блешнями, а ні в якому разі — клешнями!

Запам'ятайте це гарненько!

